

Collegii Disputatorii Theses Morales Philosophicas

Disputatio II :

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1713]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002662656>

Band (Druck) Freier Zugang

RU phil. Februar 1713
Aepinus, Franc.Alb.

1a

Q. D. B. V.
COLLEGII DISPUTATORII
**THESES MORALES
PHILOSOPHICAS**

exhibentis

DISPUTATIO II.

Quam,

PRÆSIDE

**FRANCISCO ALBERTO
ÆPINO,**

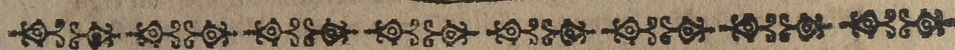
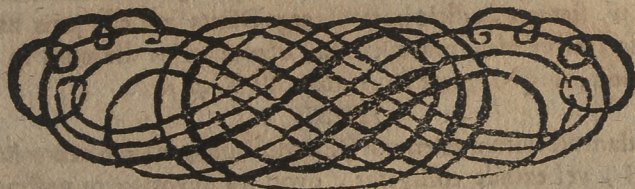
PH. & TH. D. LOG. PROF. DUC. PUBL.

D. FEBRUARII, ANNO MDCCXIII.

ventilationi expositurus est

NICOLAUS REUTER, Gustr. Megapol.

J. U. & Ph. St.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi
Senatus Typographi.

THESIS I.

Officia hominis erga DEum etiam ex socialitate, tanquam juris Naturæ principio, directè fluunt ac demonstrari possunt. Præsupposito namque, hominem naturâ non rationalem solum, sed & sociabilem esse, idèdque colendam ei esse socialitatem, ut cum omnibus vitam tranquillam & pacificam degat: certè serio & vero cultu divino firmitus ac utilius societatis humanæ vinculum aliud inveniri nullum potest. Bene *CICERO Lib. I. de Nat. Deor. Pietate sublatâ*, inquit, *fides etiam & societas generis humani tollatur, necesse est.* Prolixius id *PUFENDORFIUS Lib. I. de Off. Hom. & Civ. Cap. IV. §. 9.* demonstravit, probando, nullam planè inter homines socialitatem, nullamque societatem, sive communem illam, quæ inter omnes est, sive Politicam, sive Domesticam, tutam satis firmamque fore; si nullus foret DEI cultus, Omnia homines ex suis viribus, gloriâ, emolumento & lucro æstimaturi essent, quorsumcunque affectibus rapiuntur ituri, & ex mero libito quælibet acturi: unde omnes perpetuo metu & suspicionibus anxii viverent, ne ab aliis deciperentur aut læderentur. Crediderim, inde esse, quod quidam, DEum omniaque divina pro fabulâ habentes, sibi persuaserunt, Politicos DEum, qui abs hominibus coli debeat, finxisse, quòd cultus ille medium esset societatis humanæ conservandæ, de quibus vid. *CICERO l. c. §. 118.* *PLUTARCHUS Lib. I. de Plac. Phil. Cap. 7.* Quæ cum ita se habeant, necessarium non est, vel cum *PUFENDORFIO l. c. Cap. III. §. 13.* asserere, officia erga DEum indirectè tantum ex socialitate fluere; vel cum *THOMASIO Lib. I. Instit. Jurisprud. Div. Cap. IV. §. 75. sqv.* statuere, officia hominis erga DEum non esse juris naturalis præcepta, sed ejusdem præsupposita, utpote ad jus divinum in genere pertinentia, de quo egerat *Præc. Cap. III. §. 41. sqv.*

THESIS II.

Etiam ad cultum externum DEO debitum per jus Naturæ homines obligari, vel exinde colligitur, quod ita devotionem nostram erga DEum atque cultum, tanquam solidissimum omnis obligationis, fidei & veracitatis fundamentum, testamur, sicque ab injuriis aliis inferendis eò nos remotiores declaramus, unde fit, ut majorem erga se invicem fiduciam homines concipiant, dum DEum timentes se invicem agnoscunt,

scunt, id quod omnino multum societati humanæ conducit. Et licet non in omnibus cultus externi partibus rationes æque apertas perspicere detur; in aliquibus tamen res manifestissima est, ut in juramentis, inque obsequio externis in actionibus DEO præstando, quorum permagna in humanis negotiis est virtus. Utut etiam non omnes probationes heic certitudinem mathematicam gignant, sufficit, quod polleant certitudine morali. Et sic apparet, etiam si necessarius non sit cultus externus propter DEum ipsum, quippe qui omniscientia suâ interiora quoque hominis penetrat; necessarium tamen eundem esse propter nos aliosque homines ad socialitatem felicius colendum. Dissentit THOMASIIUS *Lib. II. Inst. jurispr. Div. Cap. I. §. II. sqv.* non quod, cultum externum DEO exhibendum esse, negat; sed quod, DEum externe coli debere, rationibus naturalibus demonstrari non posse, persuasum sibi habet.

THESIS III.

Nemini licet injustum invasorem occidere, nisi ipsum fuerit necessarium mortis imminenti declinandæ medium. Si autem aliter vitam nostram servare nequimus, licitum est, vim vi repellendo, cum moderamine tamen inculpatae tutelæ, aggressorem injustum lædere, imò occidere. Nemo etenim suo jure cedere tenetur, & quisque suæ propriæ vitæ magis consulere debet, quam alienæ. Quilibet enim sibi proximus. Quæ in contrarium adduci posse videntur rationes, satis refellit DOMINIC. SOTO *Lib. I. de just. & jur. Art. IIX. Quest. I.*

THESIS IV.

Non pro vita solum, verum etiam pro pudicitia conservandâ violentum stupratorem vi juris Naturæ occidere licere, controversiam vix habere dicitur GROTIUS *Lib. II. de jur. Bell. & Pac. cap. I. §. 7.* Verum tamen qui contrarium affirmant, non pauci sunt, quemadmodum eorum ex numero videri poterunt ALBERTI *Comp. Jur. Nat. Orthod. Theol. Conform. Part. II. Cap. III. §. 26.* VELTHEMII *Introduct. ad Groc. de jur. Bell. & Pac. Lib. II. Cap. I. §. 7.* THOMASIIUS *Lib. II. Instit. jurispr. Div. Cap. II. §. 114. sqv.* Horum potissima ratio est, quia pudicitia in animo etiam per vim stupratae illibata manere potest, utpote quæ non per violentiam, sed contemptu tollatur. Qui verò, cum cæde stupratoris violenti pudicitiam defendere licere, propugnant, urgent præter alias rationes, quod virginitas amissa restitui planè nequeat, & quod stupratori nullum injuriæ honestæ formiæ inferendū,

invitæque id, cujus integritate sexus ejus decus maximè æstimatur, eripiendi jus competat. Pro hac sententiâ, cui & nos subscribimus, vid. *PUFENDORFIUS Lib. II. de Jur. Nat. & Gent. Cap. V. §. 11. SELDENUS Lib. IV. de Jur. Nat. & Gent. juxta Discipl. Ebræor. Cap. 3.*

THESIS V.

Hominem, ad ferenda mala humanam constantiam communiter superantia, qvalia sunt vulnere ipsaqve mors, obligare se posse, sine discrimine negatum ivit *HOBBSIUS Element. Phil. de Cive Cap. II. §. 18.* Ast verò rectius asseritur, dari ejusmodi casus, in quibus ad vulnere etiam, imò mortem ipsam, aliave, quæ humanæ naturæ adversa esse communiter judicantur, obligare se quis licitè potest. Extra dubium omne positum ducimus, ita nos DEO esse obstrictos, ut mortem subire potius teneamur, quam aliquid contra ejus agere voluntatem. Idem & in humanis cernere negotiis licet, præsertim quidem in re militari. Obligare se miles potest, quod præsentissimam expectare mortem velit potius, quam, ingruente hoste, deferere stationem suam. Neque fugam ei contra Ducis voluntatem capere licet, cum ab eo haud rarò multorum salus dependeat. Prolixius contra Hobbesium disputat *PUFENDORFIUS Lib. III. de Jur. Nat. & Gent. Cap. VII. §. 7.*

THESIS VI.

Eatenus igitur ἀντιχειρία licita pronuncianda est, ut, qui pro gloria DEI, proque salute societatis humanæ, aut Reipublicæ, cujus se membrum proficitur, ceteris tamen paribus, vel periculo ancipiti se exponit, vel ipse vitam modo violento sibi abrumpit, contra jus Naturæ peccare dicendus non sit. Conf. *PUFENDORFIUS l. c. Lib. II. Cap. IV. §. 17.* Alium licitæ ἀντιχειρίας casum adducit *SIMON Not. ad Grot. de J. B. & P. Lib. II. Cap. XIX. §. V. n. 4.* quando videlicet Magistratus alicui ob delictum atrox per modum poenæ injungit, ut sibi ipse vitam eripiat, quemadmodum olim apud Romanos in usu fuit, & hodie apud japanenses. Aliter verò se res habet quoad eos, qui vel tædio vitæ miserrimæ, vel ut imminentem ignominiosam mortem evitent, similesve alias ob causas proprio ex arbitrio violentas sibi inferunt manus. Hi quippe nullam sufficientem asserre possunt defensionem, quò minùs in Legem Naturæ peccare censeantur. Benè *PLATO in Phædon. f. Dialog. de Immort. An: DEum quidem, dicit, curam nostri habere, nos verò*

verò quādam ex possessionibus DEI esse. Innuens, DEO, Domino nostro, jus vitæ ac necis in nos competere, nobis autem vitā, quam non à nobis ipsis, sed à DEO accepimus, nosmet privare nequaquam licitum esse, quemadmodum servo, invito Domino suo, servitute exire non licet, sed jugum servitii, quamdiu Domino placuerit, ferat, necesse est.

THESIS VII.

Ad officia humanitatis aliis præstanda jure Naturæ homines obligari, extra controversiam positum ducimus. Quod si eadem alter à nobis expetierit, eorum denegatio eò majori turpitudini ducenda est, quò majorem iste in nos posuisse fiduciam est censendus. Unde denegans petenti humanitatis officia, præsertim si eadem sine suo damno præstandi facultate pollet, aliquando deterior habetur, quam si apertum se illi hostem professus fuerit. Tum enim eadem ab illo non expectasset, neque eum rogasset. An autem ita hæc extendi obligatio queat, ut quod aliis præstamus, idem & alii jure quasi quodam postulare à nobis queant? non immeritò dubitatur. Equidem GROTIUS Lib. II. de Jur. Bell. & Pac. Cap. II. §. 22. affirmativè respondere visum est, putanti, aliàs injuriam ei fieri, qui excluditur, siquidem exclusio isthæc cum contumelia conjuncta videatur, & quod ille aliis minoris æstimetur, cum primis si nulla exclusionis jūsta causa allegari queat. Sed contrarium verius tuetur PUFENDORFIUS Lib. III. de Jur. Nat. & Gent. Cap. III. §. 14. Qui enim uni quidquam concedit alterive, vel propter interveniens pactum, vel propter expressam promissionem, vel etiam precariò, aut sponte, is se hoc facto non obligat, ut & reliquis desiderantibus promiscuè omnibus idem præstet. Et si quis ideo, quod aliis aliquid præstitimus, quasi jure quodam sibi idem poscere velit, is non minùs contra humanitatem peccare censendus foret, ac immodestia impudentiaque accusari mereretur. Neque hi, quibus denegantur aliis concessa, id propter illis minoris æstimantur. Cujuslibet namque interest, cui & quantum det, aliave officia præstet.

THESIS IIX.

Injuria HOBBSIO Element. Phil. de Cive Cap. III. §. 3. describitur per pacti vel fidei violationem, concludenti §. 4. injuriam fieri nemini posse, nisi ei, qui cum initur pactum, sive cui aliquid dono datum est, vel cui pacto aliquid est promissum. Verum enim verò, etsi negari nequeat, per pactorum violationem alicui injuriam fieri posse; non ta-

men tam arctè restringenda ea venit, quasi nemo mihi inferre injuriam possit, quocum mihi pactum non intercedit, aut cui dono aliquid dedi pactove promisi. Nam & citra pacti intervenientis aut promissi violationem contra voluntatem suam lædi alter potest injuriamque pati, id quod accuratè docet *PUFENDORFIUS Lib. I. de jur. Nat. & Gent. Cap. VII. §. 15.* cujus sequentia verba nostra facere liceat: *Quando alicui invito, & non laceffenti, dedita operâ malum inferitur, sive erepto bono quopiam, quod jam possidebat, sive inflicto positive malo aliquo, semper injuria fit, sive pactum intercesserit, sive non. Id enim cuilibet homini natura juris tribuit, ne ab altero homine ipsi citra antegressum suum meritum mali quid inferretur: neque homini fas est, ut ipse alterum non laceffitus lædat, nisi quantum necessitas imperii exercendi postulat.*

THESIS IX.

Postquam introducta sunt rerum dominia, quæ quidem naturalia non sunt, attamen multiplicato humano genere ob summam suam utilitatem introduci conveniens fuit maximeque utile; viguit per aliquem temporis decursum rerum permutatio, donec tandem introductum est pretium eminens, quod in nummo cernitur, qui omnium rerum operarumque in commercium venientium pretium virtualiter continere, omniumque illarum pondus atque mensuram exæquare intelligitur. Equidem *PLINIUS Lib. XXXIII. Hist. Nat. Cap. 1.* permutationem hodierno mercaturæ generi præferens, *utinam posset, inquit, à vitâ in totum abdicari aurum, sacra fames, ut celeberrimi Auctores dixerent, proscissum convitiis ab optimis quibusque & ad perniciem vitæ repertum? Quantum feliciore ævo, cum res ipsæ permutabantur inter sese? An rem penitus secum reputanti dubium remanebit nullum, quin longe melius pretio eminente &, quæ ei innititur, prævalente hodie mercatura prospectum humano generi sit.* Non enim commodè in omnibus institui permutatio potest, altero fortè non habente, quod ab hoc desideratur, aut justo, ob rerum permutandarum inæqualitatem, pretio vix determinabili; unde alterutri necessariò damnum. Abusus verò æris non potest genuinum, nec debet tollere usum.

THESIS X.

Usuras in genere omnes jure Naturæ vetitas esse, qui censeant, non desunt, quorum tamen argumenta ejus non sunt efficaciæ, ut plenum mereantur assensum. Non enim pro rei usu pretium aliquod postulare illicitum est, uti contractus locationis conductionis testatur. Nec obstat,

stat, quæ per naturam ejus ipsi inest, pecuniæ sterilitas. Sic namque nec pro ædificiis aliisque rebus naturâ suâ sterilibus earumque usu exigendum pretium foret. Quædam enim in se sterilia per industriam hominum, ut & per usum atque applicationem fructuosa redduntur, quorum numero annumerandi etiam nummi sunt. Et si quis interea temporis, quo ea carere ob mutuum debet, pecuniâ suâ aliquid lucrari posset, nihil adest causæ, cur alteri sine lucro suam pecuniam mutuo det, præsertim si iste lucrum inde perceperit. Vocat illud *GROTIUS Lib. II. de Jur. Bell. & Pac. Cap. XII. §. 21.* pactum de repensando damno, quod facit, qui pecuniam dat mutuam, eo, quod diu pecunia careat. Ceterum, usuras capienti observanda hæc sunt, ut illæ sint 1. modicæ. 2. Respondentes tum lucro, quod alter ex concessa pecuniâ facit; tum ipsius proprio damno aut lucro cessanti, quod ex absentia rei suæ capit. 3. Non exigantur ab hominibus tenuibus, apud quos mutuum vicem eleemosynæ subit: seu optimè licentiam usurarum restringit *PUFENDORFIUS Lib. I. de Off. Hom. & Civ. Cap. XV. §. 11.*

THESIS XI.

De ferarum bestiarum occupatione sive captura quæritur: Num Principes jus venandi, tanquam regale aliquod, sibi solis arrogare ac vindicare possint? Respondetur affirmando, quia omnis à populo in Principes translata est in civitate potestas. Objiciunt aliqui in contrarium, DEum toti humano generi bestias subjecisse, ut in easdem tantum habeant potestatis reliqui omnes, quantum aliquibus competit, nec à quibusdam duntaxat occupari eas licere, ceteris exclusis. Verum respondetur, DEum concessisse quidem omnibus hominibus potestatem ferarum capiendi bestias, non tamen injunxisse ejusdem necessitatem. Nam quæ juris Naturæ permissivi sunt, non sunt propterea statim etiam juris Naturæ præceptivi. Possunt igitur reliqui, ut soli Principes easdem sibi capiant, concedere, non minus ac ipsi à capturâ earum abstinere possunt. Et si in aliis, quæ juris Naturæ duntaxat permissivi sunt, libera relinquitur Legibus Civilibus dispositio, eccur non etiam in hisce? Vid. *HOPPII Comment. ad §. 12. 7. de Rer. div. & acquir. ear. Dom.*

THESIS XII.

Juramento, omnium saniorum Gentium consensu, & olim attributa fuit, & hodiernum attribuitur peculiaris quædam sanctimonia; quamvis quælibet juramenta improbant cum Anabaptistis reliqui Fanatici in universum omnes, jurare omnino illicitum esse, asserentes, ut nec in

in judiciis testimonium jurato perhibendum, nec iuramentum fidelitatis Magistratui à subditis præstandum sit. Sed juri Naturæ iuramenta non repugnare, probatur tum ex *principiis* eorummet bonitate, quoniam inducuntur ex æstimatione de infallibili omnium rerum cognitione ac providentia divinâ; tum ex bonitate *finis*, qui est confirmatio veritatis ac fidei in rebus dubiis, ubi aliæ haberi probationes sufficientes non possunt; tum ex *materia* bonitate, si juratur, ut solum jurari debet, de rebus ad DEum proximique salutem pertinentibus. Vid. *OMEISII Diss. de Jurejurando Posit. 3.* Nec etiam juri divino in Scripturis revelato iuramenta legitima contraria esse, alii probant.

THESIS XIII.

Interim laudabilis admodum Academiæ nostræ mos est, quod iuramentum, quo in aliis quibusdam Academiis, qui immatriculationem, ceu dicitur, petunt, Studiosi semet obstringere tenentur, iisdem remittitur, ut stipulata tantum manu Rectori obedientiam & observantiam legum promittere habeant. Nullum quippe iuramentorum datur genus, quod facilius eo lædatur, ut perjurium committi possit. Maxime, quando jurare debent, sicubi injuria afficiuntur, neque per se neque per alios se eam vindicare, sed super hoc Magistratus implorare auxilium velle. Quam enim sæpè, qui perversus in Academiis tantum non omnibus mos est, hocce iuramentum non violatur? Interim tamen, cum iuramenti loco id fiat, quæ stipulata manu promittitur obedientia & legum observantia, non minus sanctè & religiosè præstanda est.

THESIS XIV.

In bello stratagematibus adversus hostem uti, alii licitum pronunciant, improbant alii, ceu videre est apud *GROTIUM Lib. III. de Jur. B. & P. Cap. I. §. 6. 20.* Dicendum est, non licere hostem fallere in pactis de tollendo aut suspendendo bello initis. Pacta enim non sunt violanda, & ad fidem datam servandam adstringimur. Iis autem exceptis, licet hosti falsum dicere, fictisve rumoribus terrere, citra mendacii notam, eoque pacto detrimentum ei adferre; si modo tertio, qui amicus reputandus est, nullum, citra fas & justum, exinde damnum nascatur. Cui enim aperta vi nocere licet, quid prohibet, quò minus per astutiam, & citra periculum nostrum ei noceatur? uti rectè concludit *PUFENDORFIUS Lib. IV. de Jur. Nat. & Gent. Cap. I. §. 19.* Quid? quod nec S. Literis nostra thesis adversetur, DEO ejusmodi stratagemata approbante, imò commendante, *Jos. II. 2. sqv.*

ram ejus ipsi inest, pecuniæ sterilitas. Sic namque
liisqve rebus naturâ suâ sterilibus earumqve usu exigen-
Qvædam enim in se sterilia per industriam hominum,
e applicationem fructuosa redduntur, quorum numero
nummi sunt. Et si quis interea temporis, quo ea
lebet, pecuniâ suâ aliquid lucrari posset, nihil adest
ne luero suam pecuniam mutuo det, præsertim si iste
erit. Vocat illud *GROTIUS Lib. II. de Jur. Bell. &*
pactum de repensando damno, quod facit, qui pe-
a, eo, quod diu pecunia careat. Ceterum, usuras
hæc sunt, ut illæ sint 1. modicæ. 2. Respondentes
ter ex concessa pecuniâ facit; tum ipsius proprio da-
ti, quod ex absentia rei suæ capit. 3. Non exigan-
tibus, apud quos mutuum vicem eleemosynæ subit:
m usurarum restringit *PUFENDORFIUS Lib. I. de*
p. XV. §. II.

THESIS XI.

estiarum occupatione sive captura quæritur: Num
i, tanquam regale aliquod, sibi solis arrogare ac
Respondetur affirmando, quia omnis à populo in
st in civitate potestas. Objeiunt aliqui in contra-
mano generi bestias subjecisse, ut in easdem tan-
is reliqui omnes, quantum aliquibus competit, nec
t occupari eas licere, ceteris exclusis. Verum re-
necessisse quidem omnibus hominibus potestatem fe-
non tamen injunxisse ejusdem necessitatem. Nam
missi sunt, non sunt propterea statim etiam juris
Possunt igitur reliqui, ut soli Principes easdem sibi
non minus ac ipsi à capturâ earum abstinere pos-
qvæ juris Naturæ duntaxat permissi sunt, libera
Civilibus dispositio, occur non etiam in hisce?
ent. ad §. 12. 7. de Rer. div. & adquir. ear. Dom.

THESIS XII.

nium saniorum Gentium consensu, & olim attri-
um attribuitur peculiaris quædam sanctimonia;
amenta improbant cum Anabaptistis reliqui Fana-
tes, jurare omnino illicitum esse, asserentes, ut nec
in

